

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A Magyar Helsinki Bizottság észrevételei a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló IRM/BKFO/67/2009 számú kormány-előterjesztés kapcsán

2009. március 18.

I. Általános jellegű észrevételek, különösen az előterjesztés új jogintézményei kapcsán

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) tervezett módosítása több ponton progresszíven veszi figyelembe a hatékony eljárás mellett szóló gyakorlati igényeket és szempontokat, így hasznosnak és üdvözlendőnek tartjuk például a bíró kizárása szabályainak módosítását, a fokozott ügyészi felügyelet kodifikálását, továbbá a vádról való megegyezés intézményének bevezetését.

Ugyanakkor problematikusnak tartjuk a tárgyalási őrizet szabályaival kapcsolatos rendelkezéseket és az előzetes letartóztatás időtartamának növelését.

II. A tárgyalási őrizet szabályai

Az előterjesztés 11. §-a és 28. §-a alapján abban az esetben, ha „a bírósági eljárás során a meg nem jelent vádlott elővezetését már elrendelték, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén elfogatóparancsot kell kibocsátani vagy – a (7) bekezdés esetét kivéve – a vádlott tárgyalási őrizetét kell elrendelni”. Egyrészt nem világos a jogintézmény pontos alkalmazási köre, másrészt **a legfeljebb 72 órás kényszerintézkedés ellen a javaslat semmilyen konkrét jogorvoslati lehetőséget nem határoz meg**, jogorvoslati fórumot és a jogorvoslat elbírálására rendelkezésre álló határidőt nem jelöl meg, holott arra az őrizetbe vétel analógiájára bevezetendő intézményhez hasonlóan elengedhetetlenül szükség van, megfelelő precizitással. A bíróság eljárásának formája a határozatban nem szerepel, nem kerültek szabályozásra a meghallgatásra vonatkozó, a védő értesítését előíró rendelkezések sem. **Összességében a tárgyalási őrizet javasolt formájában ellentétes az Alkotmány 54. § (1) bekezdésével, továbbá az 57. § (5) bekezdésével.**

Megítélésünk szerint a javaslat ezen része egyébként is szükségtelen, és a jelenlegi szabályozás elegendő a jogalkotói cél megvalósulásához: a sikeres elfogatóparancsot követően a bíróság az általános szabályok szerint dönthet a kényszerítő intézkedésekről.

III. Az előzetes letartóztatás maximális időtartamának növelése

A javaslat 12. §-ának lényege szerint az előzetes letartóztatás maximális időtartama kiemelkedő tárgyi súlyú cselekmények, vagy bünszervezeti elkövetés esetén a 4 évet is elérheti. Megítélésünk szerint **ez a szabályozási modell prejudikál**, hiszen ezen esetekben a terhelt felelősségét bíróság még nem állapította meg, csak gyanúsítás és vádirat állhat rendelkezésre.

Emellett a kiemelkedő tárgyi súlyú ügyekben a nyomozó hatóság feladata megfelelő gyorsasággal elvégezni feladatait, s hasonlóképpen irányadó ez az ügyészségek és a bíróságok munkájára. Ha szükséges, úgy a nyomozó hatóságok kapacitása növelendő, nem pedig a kényszerintézkedés maximális tartama, mert utóbbi nem szolgálja megfelelően a jogbiztonságot.

A javaslat eredménye továbbá minden bizonnyal **az egyébként is túlszűfolt büntetés-végrehajtási rendszer számára további kapacitási problémákat jelent** majd. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által megadott adatok szerint a 2007. évben az ország összes intézetére vetített túlszűfoltási szint 132%-os volt, a 2008. évben pedig 118%. Egyes intézetekben ez a szám meghaladja a 200%-ot is – gyakorlatilag ezen okból egy megyei büntetés-végrehajtási intézet pert is vesztett a közelmúltban.